

Nieuwsbrief no. 1; Start van de wandeling “Langs 77 Grote Kerken in Nederland”.

Vrijdag 11 maart 2011

Donderdag 10 maart amper thuis uit Israël, merk ik dat mijn wandeling alle aandacht heeft. Er is een groot aantal sponsortoezeggingen binnen op de mail en via de post. Al met al is de stand 's avonds bijna €5000,-! Omrop Fryslân belt. En de kranten laten van zich horen.

Wim Schrijver van de Leeuwarder Courant vroeg vorige week of ik wel eens had gedacht waar ik aan begonnen was. Nee, toen nog niet. Nu komt het even bij mij op omdat ik behoefte heb aan wat rust na een intensieve reis. Samen met 32 reisleiders hebben we binnen zes dagen in Israël alle plaatsen bezocht die we zullen aandoen op onze gemeentereis in mei.

Maar het is allerminst rustig.

Waarom ik deze wandeling maak, wordt me vaak gevraagd. En hoe ik op het idee gekomen ben. Het komt hierop neer: Eén van mijn buurvrouwen kwam ermee: Een sponsorwandeling voor de Grote Kerk van Drachten ..... Dat zou leuk zijn! Een andere buurvrouw wilde een stuk meelopen. Dat was de start van mijn denken, zoeken naar Grote Kerken op internet, sponsors benaderen en uiteindelijk komen tot dit plan: Een sponsorwandeling voor de Grote Kerk van Drachten, 77 Grote Kerken in beeld brengen, én in elke plaats een bekende Nederlander of prominente plaatsgenoot interviewen.

Een vriendin van mij verklaarde me voor gek, maar vond het idee moedig. Een ander was enthousiast. Weer een ander twijfelde: kun je wel zo'n eind lopen?

Ik weet het niet. Moet je niet een beetje gek zijn om dit te doen? En moet je ook niet een beetje enthousiast zijn (het woord enthousiast komt van het Griekse woord enthousiastikos, bezielend, geestdriftig/Geestdriftig) om aan zo'n wandeling te gaan beginnen? En moet je je wel afvragen of je het kunt, zo'n 2400 kilometer lopen?

Meestal beginnen mijn plannen niet met vragen. Wel met doen. En dan komen de vragen en de antwoorden vanzelf. Ik zal het wel merken.

Vrijdag 11 maart, de verjaardag van mijn beppe naar wie ik genoemd ben, is er een bijeenkomst in de Grote Kerk. De start van de wandeling.

Eerst is er het interview met burgemeester Bert Middel. Een bijzondere man.

Opgegroeid in een arbeidersmilieu in een socialistische wijk in de stad Groningen, zit het socialisme hem ingebakken. Hij noemt het een gezindheid. “Als je ouder wordt kun je je ertegen afzetten, maar je kunt het ook meenemen en integreren in je persoon. Dan wordt het een eigen keuze en een manier van leven.” Woorden als ‘zelf kiezen’ en ‘respect hebben voor elkaar’ staan hem in het hart gegrift. ‘On speaking terms’ blijven. “Mijn moeder zei vroeger: “Jongens, we moeten geen spul hebben.” En dat “geen spul moeten hebben” is één van de waarden die hij heeft meegenomen.

Als het gesprek even op het geloof komt zegt hij: Ik ben niet gelovig. Ik geloof niet in een hogere macht. Maar ik geloof in mensen. Je moet nu iets van je leven maken. Je kunt nu iets betekenen voor anderen. Ik ben wel blij dat het geloof er is, want het geeft mensen steun en troost. Als we met de gemeente ergens eten, geef ik altijd een moment stilte voor mensen die willen bidden. Maar ik vraag me wel eens af: Gebeurt het ook andersom? Passen gelovige

mensen zich ook wel eens aan ons aan door te zeggen: We zitten nu met niet-gelovige mensen om de tafel, dus we bidden vandaag niet?"

Een boeiend gesprek. Het zet aan tot denken.

Na het interview is er het avondgebed, geleid door ds. Harmen Jansen. En het aansteken van de vredeskaarsen, die ik mee zal nemen naar alle Grote Kerken in Nederland.

Dan ga ik op pad. Mensen spreken goede woorden. Iemand geeft een kop koffie. Een stel bekenden wuift me uit. En iemand loopt mee. De woorden van Hein Stufkens gaan met me mee: *Achter mij fluisteren zacht de duizenden uit wier liefde ik werd geboren.*

Voor mij wacht het land van de belofte.

Ik doe niets fout of goed.

Ik ga maar en groet.

En de woorden van burgemeester Middel, opgeschreven in mijn wandelboek: "De grote Kerk is prachtig en moet blijven. Doorzetten!!"

Maandag 14 maart 2011

's Ochtends om 8.00 uur staan Fokke en Martha Wijngaarden op de stoep. Fokke is (nog) voorzitter van de Algemene Kerkenraad. Tot 1 april.

Zij beiden lopen vandaag met me mee en tijdens de wandeling zal ik Fokke interviewen.

De etappe loopt van Drachten, De Nova Cura, naar Burgum. De plannen zijn de avond daarvoor gewijzigd omdat een vriendin me zei dat het pontje nog niet vaarde tussen Garijp en Suawoude. Daar had ik geen rekening mee gehouden!!

Dus vandaag gaat het niet naar Garijp, maar naar Burgum.

Na Opeinde komen we op een rustige weg, het fietspad langs de Leijen. Daar is koffie (!!), door Martha meegenomen. Ik voel me haast schuldig dat ik daar niet aan gedacht hebt. Maar haar woorden geven troost: "Jij moet het ook nog leren!" Als we weer opstappen is er ruimte en stilte voor een interview:

Fokke is geboren in Duurswoude in 1945. Hij trouwde met Martha en ze kregen drie zoons. Ze hebben vijf kleinkinderen.

Naast zijn werk -hij was ambtbaar bij de belastingdienst- heeft hij altijd gestudeerd. De laatste zeven jaar van zijn werkzame leven volgde hij nog een rechtenstudie. Daarna ging hij met vervroegd pensioen en zette hij zich in voor de kerk als voorzitter van de Algemene Kerkenraad. Per 1 april legt hij ook daar z'n werk neer en gaat hij zich wijden aan z'n hobby's en z'n kleinkinderen.

Hij vertelt: "Toen wij de pelgrimsroute naar Santiago gingen lopen, zijn we gestart in St. Jacobiparochie. Toen kwamen we tot de ontdekking dat dat dorp vroeger Wijngaarden heette, genoemd naar een dorpje uit de Alblasserwaard. Het Bildt is ingepolderd door monniken uit Zuid-

Holland, waarschijnlijk uit dat dorpje Wijngaarden in de Ablasserwaard. Vandaar die oude naam voor St. Jacobiparochie. En dat komt weer overeen met onze achternaam. Leuk om te ontdekken.” Zijn normen en waarden verwoordt hij als volgt: “Niet het stoffelijke is belangrijk. Wel de ideeën. Bijvoorbeeld: Waarom zijn de mensen zoals ze zijn? Waarom zijn we hier op aarde? Wat betekent het geloof? Ik ben nogal traditioneel ingesteld. Onze voorouders waren niet dom; zij hebben ook nagedacht over deze dingen. Voor mij is er dan de vraag: Waarom zullen wij het anders doen dan onze voorouders? Er moeten, áls je het toch anders wilt doen, heel belangrijke argumenten zijn. En we moeten er, áls we iets toch anders willen doen, heel goed over nadenken. Dat geldt ook voor het werk in de kerk. We moeten niet met alle winden meewaaien, maar als het nodig en mogelijk is, wel bereid zijn veranderingen aan te gaan.”

Als ik vraag om een concreet voorbeeld, zegt hij: “We krijgen op dit moment vaak het verwijt dat we onze prioriteiten verkeerd stellen, dat we bijv. met betrekking tot de Grote Kerk “de tsjerke optúge wolle.” Maar we hebben er goed over nagedacht voordat we het werk rondom de Grote Kerk begonnen zijn; het kwam niet zomaar uit de lucht vallen (zie Beleidsplan en info in Geandewei, AEdeB). De mensen die zeggen dat het als een donderslag bij heldere hemel kwam, hebben zich er niet goed in verdiept. Dit is geen verwijt, maar een constatering.”

Wanneer ik vraag naar zijn diepste drijfveren, zegt hij: “Elk mens heeft overlevingsdrang. Als het je niet meezit of als je in moeilijke situaties in je leven komt, dan heb je na verloop van tijd weer de behoefte om dingen te doen en om mensen te ontmoeten.” Dat klinkt wel heel humanistisch..... Is er geen diepere drijfveer? “Jawel. God. Hij is je kameraad. Als ik God een naam zou mogen geven dan zou ik God “myn kammeraat” noemen. Hij staat achter mij, met de armen om mij heen. Daardoor kan ik weer opstaan en verder gaan.”

Nog twee laatste vragen: “Hoe kijk je tegen de toekomst van de kerk aan? De kerk, zowel in zijn totaliteit als in Drachten?”

Antwoord: “Wij moeten aanvaarden dat onze generatie de kerk (nog) draagt. De generatie na ons doet dat niet meer. Dus zo langzamerhand zullen we onze broek moeten insnoeren, d.w.z. de middelen zo gebruiken dat ze passen bij het kerk-zijn van nu en het kerk-zijn van de toekomst. Maar God zal ons de mogelijkheden geven om kerk te zijn in onze samenleving.”

Op mijn vraag of er een kerk zal blijven, antwoordt hij: “Jazeker. Er zal een kerk blijven. Ook al zal die kerk misschien wel heel klein worden of in andere delen van de wereld zijn. Maar ook dan zullen we elkaar ontmoeten, omdat de wereld veel kleiner geworden is. We leven in de verschillende werelddelen veel dichterbij elkaar als 300 jaar terug. En even terug naar het begin: Ús neiteam sil dingen dwaan en sil leauwe sa’t wy dat ek dien hawwe. Maar sy sil, nei goed neitinken, ek dingen oars dwaan en ek oars leauwe.”

Vlak voor Suameer vinden we het genoeg. Genoeg gepraat. Genoeg stof om te schrijven.

Bij het monument voor het bintje in Suameer, gemaakt door Anne Woudwijk, hebben we nog een korte

pauze. Het Bintje is een aardappelras dat in 1905 door de hoofdonderwijzer van Suawoude, Kornelis Lieuwes de Vries werd gekweekt. Het ras kwam in 1910 voor het eerst in de handel. Master De Vries noemde zijn nieuwe aardappelrassen naar zijn kinderen, leerlingen en oud-leerlingen. Zo werd in 1905 het *Bintje* vernoemd naar de toen 17-jarige oud-leerlinge Bintje Jansma, dochter van Minke en Teade Jansma. Ze werd in 1888 geboren en was 88 jaar oud toen ze in 1976 in een rusthuis in Franeker stierf. Verder waren

er ook bijvoorbeeld het *Trijntje* en de *Sipe*.

Om 11.40 komen we in Burgum aan. Om 12.00 uur kunnen we de bus in het noorden van Burgum nemen naar huis. Want 's middags wacht het werk weer.

Geen tijd om te douchen. Gauw verkleden en richting Zuiderkerk voor een vergadering van de redactie van Geandewei.

Maar de kop is er af. Of, zoals mijn zus later mailde: Nu nog 2385 km.

Resultaat van deze eerste tocht: Prachtig weer. Een schitterende wandeling. Twee blaren en een verrekte spier in het bovenbeen.

Zaterdag, 19 maart 2011

Vandaag is het schitterend weer. 's Ochtends nog mist, maar als we uit de auto stappen in Burgum (op de plek waar we de laatste keer gestopt zijn) is de lucht helemaal blauw en voelen we al de warmte van de zon. Mijn buurvrouw, Margreet, loopt mee.

Vandaag richting Leeuwarden, de Grote Kerk of Jacobijnerkerk. We kunnen er niet terecht voor een interview en een avondgebed. Dat kan volgende week donderdag.

Nu dus alleen de wandeling.

Gedachtig de koffie van Martha heb ik nu zelf koffie meegenomen. Na een uur pauzeren we, in Tietjerk, tegenover het door Anne Woudwijk gemaakte *Skipperske yn 'e line*. We laten ons de koffie met koek lekker smaken.

De wandeling voert ons achter de huizen van Hurdegaryp langs,

door het recreatiegebied

“De Groene Ster”, door de nieuwbouw in

Leeuwarden,

Camminghaburen, en

tot slot door de oude

binnenstad van

Leeuwarden.

Dan hebben we ook zo

ongeveer de tong op de schoenen. Afgelopen week heb ik nieuwe

schoenen gekocht. Ik heb ze ingelopen in huis, maar nu is het toch zwaarder dan ik dacht.

Maar mijn grootste zorg voor deze etappe waren de blaren. Bij de drogist kocht ik zalf die van te

voren op de moeilijk plekken op de voeten gesmeerd kon worden: gegarandeerd geen pijn, geen

branderige voeten en geen blaren! En het klopt! Op de plek waar ik niet gesmeerd heb ontstaat een

blaar. Eén blaar, een vooruitgang bij de eerste etappe.

In Leeuwarden spreekt iemand ons aan: Of we de 25 km. lange wandeltocht lopen van het Sint Jacobspad? Nee, wij doen een andere tocht, een tocht langs 77 Grote Kerken in Nederland. Hij weer: “Ik zag twee vermoeide mensen langs lopen en toen dacht ik .....” Nou ja, we kunnen wel raden wat hij dacht..... We zijn blij dat we er zijn.

De kerk van binnen bekijken kunnen we niet. Wel horen we prachtige muziek. We lopen over het plein voor de kerk, het Jacobijnerkerkhof. Daar is de joodse school van voor de oorlog. Ook staat er een monument ter gedachtenis aan de Holocaust: een enorme mesoesa, met daarin de

woorden: Hoor Israël. De Here is onze God; de Here is één! Er zijn maar 100 Joden in Leeuwarden teruggekeerd na de oorlog.

Naast de school het voormalige Stadsweeshuis; als je door de poort naar binnen gaat kom je in een prachtig verstild hofje. Dan nog een foto. De bus naar Burgum en de auto naar huis.

De tweede etappe zit er op.

Nog 2370 km. te gaan.